

СЕКЦІЯ 1. ВІДКРИТІ НАУКОВО-ОСВІТНІ СИСТЕМИ ТА КОМПАРАТИВІСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

Биков В.Ю., Гуржій А.М., Яцишин А.В.
Інститут цифровізації освіти НАПН України

СУТНІСТЬ ТА ГЕНЕЗА ПОНЯТТЯ «ОНЛАЙН ЕНЦИКЛОПЕДІЯ»

Актуальність. Різке збільшення інформації в XXI ст. спричинило поширення тенденції до універсализації інтелектуального життя, що сформувало поняття цивілізаційної ідентичності, яке означає приналежність до особливого типу культури, своєрідність думки, парадигми свідомості й стереотипу життя. Нове тисячоліття супроводжується зростанням процесів глобалізації, вдосконаленням цифрових технологій, появою в мережі Інтернет відкритих енциклопедій. Ці проекти вимагають врахування світового історичного досвіду зі створення універсальних і тематичних енциклопедій, вироблення позиції наукового співтовариства стосовно нового виду історичних та історіографічних джерел інформації, участі в міжнародних проектах та проведення наукових досліджень [11].

Уніфікація та систематизація понятійно-термінологічного апарату науково-педагогічних і психологічних досліджень лежить у векторі важливих питань, що визначає необхідність і доцільність проведення досліджень щодо проектування і технологічного забезпечення функціонування цифрових науково-освітніх ресурсів та відкритих веб-платформ формування й актуалізації поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології. Тобто, розв'язання проблеми уніфікації та систематизації поняттєво-термінологічного апарату в галузі психологічних і педагогічних наук, на нашу думку, дозволить науковим та науково-педагогічним працівникам більш якісно здійснювати дослідження та підвищити їх результативність [1].

Видання довідкове (reference book) – видання, основним завданням і призначенням якого є подання матеріалу в зручній формі для швидкого отримання інформації різного характеру. Розраховано переважно на вибіркового читача. Уміщує короткі наукові або прикладні (навчальні) відомості. Серед різновидів довідкових видань – енциклопедія, енциклопедичний словник, енциклопедичний довідник, енциклопедичний словник-довідник, довідник, словник, путівник [10]. Вчені-енциклопедисти [2] розрізняють певні види науково-інформаційних довідників:

1) *енциклопедії* як багатотомні великі довідники, що містять найважливішу інформацію про різні поняття, представлені в алфавітному порядку;

2) *енциклопедичні словники* – невеликі за обсягом (1-2 томи) *довідники*, що містять лише основну інформацію з певної галузі знань. За цільовим призначенням вони поділяються на наукові, науково-популярні та популярні; за характером інформації – на універсальні, спеціалізовані та регіональні; за принципом розміщення статей – абеткові та систематичні.

Також, до такого переліку ще відносяться біографічні (біобібліографічні) довідники. За змістом їх можна віднести до групи енциклопедичних довідників, але з огляду на їх затребуваність, вузьку тематичну спрямованість, специфіку подавання матеріалу тощо їх варто виділити в окрему групу. У категорії спеціалізованих виокремлюють галузеві і тематичні енциклопедії [2].

Аналіз публікацій. Особливості створення і використання електронних енциклопедій описані у дослідженнях [1, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13]. У публікації [3] досліджено дефініції довідкових видань, визначено спільні й відмінні риси цих видань, виокремлено головні критерії їх розрізнення.

Мета – дослідити сутність та генезу поняття «онлайн енциклопедія».

Виклад основного матеріалу. Сучасні словники та енциклопедії є продуктивним інформаційним ресурсом, покликаним забезпечувати користувачів актуальними відомостями,

поданими у стислій формі. Ці видання пройшли довгий шлях історичних трансформацій, змінюючись відповідно до вимог кожної епохи. Довідники Античності та Середньовіччя не містять у назві поняття «словник» чи «енциклопедія», термін «енциклопедія» почали застосовувати лише із XVII ст., і він остаточно закріпився у навали лише у XIX ст. На всіх етапах розвитку енциклопедії часто називали словниками, а словники містили інформацію енциклопедичного характеру [3]. До прикладу, на рис.1 представлено перші енциклопедії: 1) «Циклопедія, чи Універсальний словник ремесел та наук», видана у 1728 р., яка була розширена та перевидана у 1778-1788 рр.; 2) «Енциклопедія або тлумачний словник наук, мистецтв та ремесел», видана у 1751–1780 рр. у 35-томах [2].

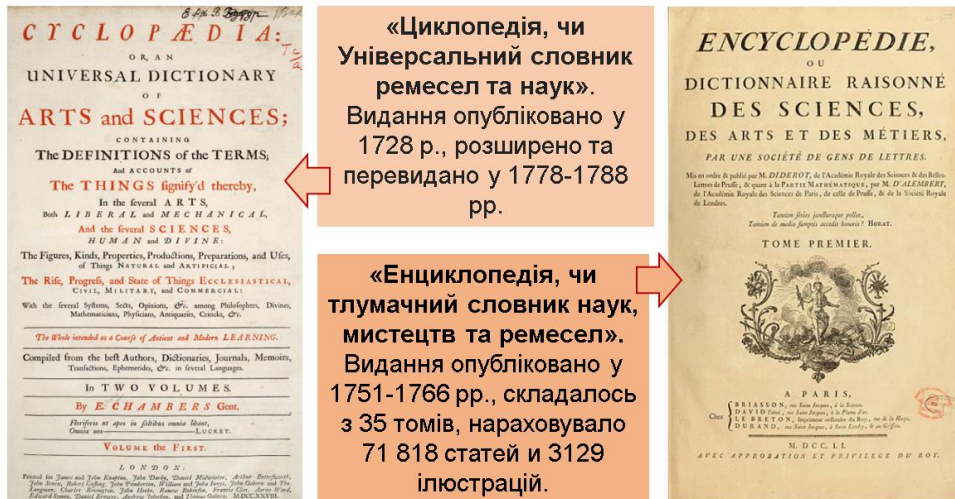

Рис. 1. Перші друковані енциклопедії.

У публікації [3] наголошено, що інформаційні площини, охоплені енциклопедіями та словниками, часто перетинаються і проникають одна в одну. Найдоцільнішим є розмежування цих видань у суто практичний спосіб: словники пояснюють слова, енциклопедії – речі. Однак слова завжди є позначенням речей чи явищ, тож неможливо укласти словник безвідносно до об'єктів та явищ реальної дійсності. Отже, ці видання відрізняються лише сферами відображення дійсності – словник фіксує слова як мовні одиниці, а енциклопедія – як явища позамовної дійсності [3].

З метою визначення сутності поняття «онлайн енциклопедія» було проаналізовано кілька функціонально пов'язаних понять, а саме: «словник», «енциклопедичний словник» «енциклопедія», «електронна енциклопедія» та ін.

Відповідно до ДСТУ 3017-95 «Видання. Основні види. Терміни та визначення». «Словник» є довідковим виданням упорядкованого переліку мовних одиниць (слів, словосполучень, фраз, термінів, імен), доповнених відповідними довідковими даними». А «енциклопедія» визначається, як «зведення основних відомостей з однієї чи усіх галузей знання та практичної діяльності, викладених у коротких статтях, розташованих за алфавітом їхніх назв або в систематичному порядку». Вчені-енциклопедисти пропонують певні критерії розрізнення цих понять: 1) Сфера відображеної дійсності: словник фіксує слова як мовні одиниці, а енциклопедія – як явища по-замовної дійсності. 2) Обсяг статей: словникові статті менші за обсягом, ніж енциклопедичні огляди. Проте, погоджуючись із міркуваннями науковців, констатуємо, що в деяких аспектах інформаційні поля словників та енциклопедій неминуче перетинаються і це потрібно враховувати при підготовці будь-якого довідкового видання [3].

У [10] поняття «словник» (thesaurus) визначено, як «повний реєстр гасел, на основі яких формується корпус енциклопедії. Гасла подають здебільшого з короткою анотацією та із зазначенням обсягу майбутніх статей. З погляду добору реєстру гасел словник утворює зміст енциклопедичного видання, його ідейно-наукову спрямованість. Словник забезпечує також створення системи подання статей у масштабі всієї енциклопедії, виокремлення циклів статей, випрацювання послань системи. З підготовкою словника пов'язане планування структури

статті, структури сторінки, розташування бібліографічного, ілюстративного й картографічного матеріалу. Під час створення енциклопедичного видання його словник може поповнюватися новими одиницями» [10].

Поняття «**енциклопедичний словник**» (encyclopedic dictionary) вживається для означення довідкового видання, що містить упорядкований за алфавітним або тематичним принципами перелік певних понять (слів, словосполучень), термінів тощо із поясненням їхнього значення, але без широкого потрактування суті явища. На відміну від енциклопедій в енциклопедичному словнику статті вирізняються лаконічністю, більшість із них має лише тлумачний характер. Історично поняттям «енциклопедичний словник» позначали всі видання енциклопедичного характеру, тривалий час його вживали як синонім терміну «енциклопедія» [10]. Під поняттям «**енциклопедичний словник-довідник**» (encyclopedic dictionary) визначено – «видання довідкове, що містить упорядкований за алфавітним або тематичним принципами перелік певних понять (слів, словосполучень), термінів тощо із поясненням їхнього значення та короткими додатковими відомостями про них наукового, науково-публіцистичного або прикладного характеру» [10]. Вчені-енциклопедисти [10] поняття «**енциклопедичний довідник**» (encyclopedic reference book) тлумачать, як «видання довідкове, що містить короткі відомості наукового, науково-публіцистичного або прикладного характеру про певні поняття, терміни тощо. Матеріал в енциклопедичному довіднику розміщують за тематичним принципом, обсяг обмежують 1-3 томами.

Аналізуючи термін «**енциклопедія**» (encyclopedia), визначено, що його розуміють, як «видання довідкове, що містить упорядкований за алфавітним або тематичним принципами перелік певних понять (слів, словосполучень), термінів тощо з поясненням їхнього значення. Наразі енциклопедія є основним видом енциклопедичної літератури, подає найповніші відомості зі всіх чи окремих галузей знань про людину чи світ. За повнотою довідкової інформації розрізняють власне енциклопедії, енциклопедичні довідники, енциклопедичні словники та енциклопедичні словники-довідники. До основних ознак енциклопедії відносять: повноту, системність і водночас лапідарність викладення інформації; науковість (висвітлення достовірних або максимально ймовірних фактів за допомогою загальноновизнаних термінів і понять; уникнення сумнівних гіпотез, авторських прогнозів; відсутність як негативних, так і позитивних емоційних особистісних оцінок); наявність дефініцій; об'єктивність, фактологічна точність, схематичність оформлення статей, уніфікація; використання посилань системи, курсивів, приміток, довідкового апарату, таблиць, карт, ілюстрацій тощо. За характером представленої інформації розмежовують – енциклопедії держави, енциклопедії універсальні, енциклопедії національні, енциклопедії спеціалізовані, енциклопедії галузеві, енциклопедії тематичні, енциклопедії регіональні, енциклопедії біографічні, енциклопедії персональні. За системою розташування статей – енциклопедії систематичні, енциклопедії алфавітні, енциклопедії хронологічні; за обсягом (ресстрових слів) – однотомні й багатотомні, енциклопедії короткі, малі й великі. За цільовим призначенням – популярні (для ширшого кола читачів), фахові (наукові, прикладні), енциклопедії дитячі. За формою подання матеріалу – паперові, електронні, веб-енциклопедії (онлайн-енциклопедії). Ї. створюють переважно на основі її чіткої концепції, а також передбачають комплекс підготовчих робіт, серед яких – створення словника (при цьому окремі енциклопедії базовим підґрунтям мали не словники, а повноцінні довідкові видання) [10].

Поняття «**електронні енциклопедії**» (digital encyclopedia) застосовували для «енциклопедії у форматі електронного видання (цифровий формат). Визначення ж поняття електронного видання міститься у Державному стандарті. У національному стандарті ДСТУ 7157:2010 (2010 р.) вказано, що «електронне видання – це електронний документ, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має вихідні відомості та призначений для розповсюдження в незмінному вигляді. Зазначений державний стандарт навіть виокремлює за цільовим призначенням довідкове електронне видання, не даючи йому окремого визначення, при цьому не подає жодних відомостей про електронні енциклопедії (або ж електронні енциклопедичні видання) [6]. Також, «електронна енциклопедія» є електронним довідковим виданням, яке містить відомості з однієї, декількох чи усіх галузей знань та

практичної діяльності, викладені у вигляді статей із можливим залученням таких елементів мультимедіа, як зображення, анімація, аудіо- та відеоматеріали тощо, а також має зручну (спрощену) систему пошуку та дає змогу переходити з однієї статті на іншу за допомогою гіперпосилань у тексті, розміщене на електронному носіїв інформації або в мережі Інтернет» [6]. У публікації [10] поняття «**енциклопедія електронна**» описана, як «енциклопедія, яка представлена в цифровому форматі й опублікована на електронних носіях (CD-дисках) або в веб-мережі (Інтернеті). Електронні енциклопедії з'явилися наприкінці 20 ст. і були випущені в Японії на дискетах. Наразі електронні енциклопедії поділяють на цифрові аналоги паперових надрукованих енциклопедій та веб-енциклопедії (онлайн енциклопедії). Ці енциклопедії можуть містити мультимедійний контент: матеріали відео-, аудіо-, що відтворюють об'єкти в повноті кольорів, звуків, динаміці. Також, прикметною рисою електронних енциклопедій є особливий спосіб подання інформації – гіпертекст, який характеризується нелінійною архітектурою викладу матеріалу й забезпечує миттєвий перехід від однієї статті до пов'язаної з нею іншої. Цифровий формат подання енциклопедичної інформації відкрив нові перспективи в розвитку цих видань. У мережі Інтернет з'явилися різноманітні онлайн енциклопедії, найважливішою особливістю яких є мобільність щодо оновлення застарілої інформації [10].

У виданні [10] визначено сутність поняття «**веб-енциклопедія**» (web-encyclopedia), як енциклопедія в цифровому вигляді, що існує в мережі Інтернет. Веб-енциклопедії створюють або на базі паперового енциклопедичного видання (шляхом адаптації матеріалу під веб-середовище), або як окремий веб-ресурс, що функціонує лише в мережі Інтернет і не має друкованих аналогів. Водночас виокремлюють вікі-енциклопедії – сайти довідкового характеру, створювані спільними зусиллями необмеженої кількості зацікавлених осіб відповідно до встановлених правил. Загальновідомим вікі-енциклопедією є «Вікіпедія». Веб-енциклопедії є зручними з метою пошуку інформації, зокрема дозволяють швидко знаходити матеріали за ключовим словом. Головною особливістю веб-енциклопедії є актуалізація інформації (застарілі дані часто оновлюють).

У публікації [11] дано означення поняттю «**онлайн-енциклопедія**» (online encyclopedia), як електронний документ (група документів), у форматі веб-сайту, що пройшов редакційно-видавничу підготовку, має вихідні відомості та призначений для розповсюдження в середовищі Інтернету в незмінному вигляді. У [10] поняття «**онлайн-енциклопедія**» тлумачиться як те саме, що веб-енциклопедія та електронна енциклопедія. У [12] «**онлайн-енциклопедії**» визначено, як «окремі енциклопедичні ресурси, що вирізняються власним сайтом, створеним спеціально для енциклопедії (технічні можливості сайту забезпечують швидкість віднайдення енциклопедії в мережі, зручність пошуку інформації в ній, її читання, засвоєння, опрацювання тощо). Отже, онлайн-енциклопедії – це цілком відмінне явище від класичних енциклопедичних видань у зв'язку з наявністю в них низки функціональних компонентів, властивих лише інтернет-ресурсам [12].

Отже в результаті аналізу наукових публікацій та довідкових видань, робимо висновок про те, що «**онлайн енциклопедія**» – енциклопедія в цифровому вигляді, що існує в мережі Інтернет, створюється або на базі паперового енциклопедичного видання (шляхом адаптації матеріалу під веб-середовище), або як окремий веб-ресурс, що функціонує лише в мережі Інтернет і не має друкованих аналогів. Ці видання вирізняються широкими мультимедійними особливостями – містять матеріали відео-, аудіо-, що відтворюють об'єкти в повноті кольорів, звуків, динаміці. Ще однією особливістю є окремий спосіб подання інформації – гіпертекст, який характеризується нелінійною архітектурою викладу матеріалу й забезпечує миттєвий перехід від однієї статті до пов'язаної з нею іншої. На рис. 2 подано низку функціонально пов'язаних понять, тлумачення яких було наведено вище.

Головною особливістю світової енциклопедистики початку ХХІ ст. є розвиток електронних енциклопедій, зумовлений прогресом інформаційних технологій. Онлайн-енциклопедії є породженням епохи інформаційного суспільства. Нині часто зауважують, що електронна енциклопедистика певною мірою витісняє класичну з її традицією укладання багатотомних книжкових видань та лаконічним стилем укладання матеріалів (скорочення слів, дрібний шрифт, обмежений в кількості і розмірі іконографічний матеріал тощо), тому низка

відомих міжнародних видавництв відмовилася від друкованих видань і оприлюднюють їх лише в електронному форматі. Водночас з'явилося багато нових енциклопедичних проєктів, що існують винятково в цифровому виді і лише в мережі Інтернет. Описану тенденцію спричинено прикметними рисами електронної енциклопедистики, що на тлі класичної енциклопедичної справи мають низку переваг [12].

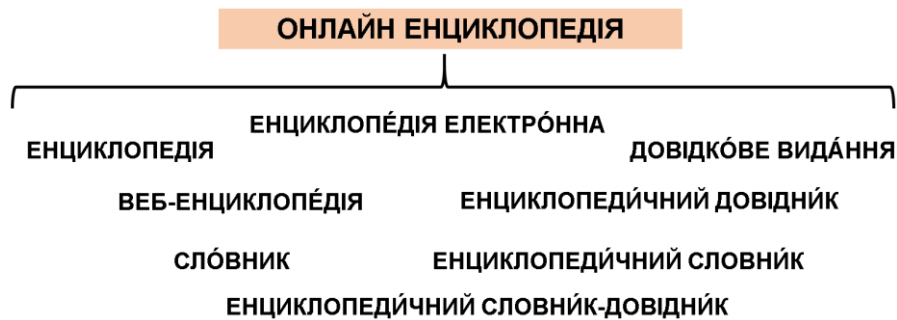

Рис.2. Функціонально пов'язані поняття.

З появою й розвитком електронної енциклопедистики загальний інтерес до енциклопедично-довідкової інформації у суспільстві збільшився. Для ознайомлення з онлайн-енциклопедією необхідно лише скористатися пошуком в Інтернеті. Більше того, саме з точки зору представлення наукової інформації, електронним виданням властиві й інші переваги на зразок можливості застосування цифрових технологій для зручного подання наукової інформації (таблиць, тексту, анімації, графіків тощо) [12]. Дійсно, наразі високофункціональні сайти електронних енциклопедій передбачають наявність гіпертексту, актуальної щоденної інформації-календаря про відомих осіб, стрічки енциклопедичних новин, інтеграції із соціальними мережами та можливості лишати коментарі в обговореннях статей, біографічних документів, листування, мультимедійних блоків (музеї, 3-d тури, аудіо книги), фотогалерей та іконографічних матеріалів (фотодокументів, ілюстрацій з видань), відеоматеріалів тощо [9].

У посібнику [11] вказано, що мультимедійні енциклопедичні системи мають нові характеристики: підготовка статей за єдиною схемою, написання незаангажованих матеріалів, використання посилань на Інтернет-ресурси, постійне редагування текстів читачами-авторами. Це змушує вчених оцінити тенденції розвитку цифрових технологій сучасності, відкоригувати підходи до створення класичних енциклопедичних видань на паперових носіях. В інформаційному полі з'являються проєкти як народні, так і з академічні, що випередили всі відомі енциклопедії за інформаційною насиченістю й попитом. До прикладу, творці знаменитої енциклопедії «Britannica» відмовилися від випуску паперової версії видання. Оскільки, онлайн енциклопедія доступна читачам глобальної мережі Інтернет в усіх країнах світу. Вона є мобільним ресурсом, що дозволяє легко шукати та систематизувати інформацію; містить широку базу персональних та колективних фотографій, яка постійно розширюється. Також, електронна версія енциклопедії дає можливість постійного оновлення та доповнення, розміщення фото-, аудіо-, передбачає інтерактивний зв'язок із читачами та авторами, які можуть додавати коментарі та зауваження, пропонувати виправлення та доповнення [11].

Железняк М. [6] вказує на те, що серед електронних енциклопедій вирізняють енциклопедично-інформаційні ресурси. Ці інформаційні ресурси не підлягають стандартній (класичній) дефініції енциклопедій, їх розуміємо як «звід різноманітної інформації (не лише довідкової, а й фактологічної чи будь-якої іншої), що дає системне розуміння про те чи інше поняття, предмет, явище тощо». До прикладу, «Енциклопедія Лесі Українки» є зібранням різної інформації про видатну письменницю, оскільки цей енциклопедичний ресурс містить її біографічні відомості, поеми, вірші, твори, переклади, публіцистику, дослідження про неї, фотогалерею. Отже, згаданий електронний ресурс більше підпадає під визначення інформаційної бази, а не енциклопедії. Також, електронні енциклопедії є гнучкою інформаційно-довідковою системою [6].

Вчені-енциклопедисти [12] наголошують на тому, що в теоретико-термінологічному плані електронну енциклопедистику протиставляють класичній. У свою чергу, термін «електронна енциклопедистика» дещо застарілий, і наразі більш точно говорити про онлайн енциклопедистику (або веб-енциклопедистику чи інтернет-енциклопедистику), яка спочатку була «еволюційною» гілкою в електронній енциклопедистиці, а нині спостерігаємо тенденцію до термінологічного заступлення цього поняття. Цифрові електронні енциклопедії, представлені для читача у традиційному для електронних книг PDF-форматі, становлять собою копію паперових аналогів, зберігаючи відповідну сторінкову структуру, розмітку тощо. Сюди можна віднести всі паперові енциклопедії, створені в Національній академії наук України, адже ті, що не мають цифрових копій, рано чи пізно будуть оцифровані й розміщені в мережі Інтернет як PDF-файли – на сайті відповідної установи або в електронних бібліотеках, репозитаріях, архівах тощо). «Та чи можна називати онлайн-енциклопедіями такі видання? Гадаємо, ні, адже вони – друковані енциклопедії, а наявність у них електронних копій не робить їх онлайн-енциклопедіями. Інакше кажучи, їм не властиве те, що передбачають такі поняття, як «онлайн», «інтернет», «веб-технології» тощо» [12].

Висновки. В результаті проведеного дослідження зроблено такі висновки:

- енциклопедія пояснює явища позамовної дійсності, а словник фіксує слова як мовні одиниці;
- енциклопедія вміщує в себе словник. Словник забезпечує створення системи подання статей у масштабі всієї енциклопедії, виокремлення циклів статей, випрацювання посилань системи;
- в науковій літературі вживаються, як синоніми такі поняття: «енциклопедія електронна», «веб-енциклопедія», «онлайн енциклопедія»;
- термін «електронна енциклопедія» вже є застарілим, в сучасних реаліях більш точно вживати поняття «онлайн енциклопедія».

Список використаних джерел:

1. Биков В.Ю., Пінчук О.П., Лупаренко Л.А. Проблема формування й актуалізації поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології у цифрову епоху. *Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України*, 2021. С. 8-11.
2. Боряк Геннадій, Папакін Георгій. Відкриті енциклопедичні гуманітарні ресурси. *Спеціальні історичні дисципліни*. 2013. №21. С. 73-89.
3. Воронка Г. Словники та енциклопедії: розмежування понять // *Вісник Книжкової палати*. 2015. № 6. С.11-13.
4. Гуржій А., Яцишин А., Полященко Ю. Актуальність створення освітніх онлайн-енциклопедій. *Актуальні питання сучасної інформатики: Матеріали доповідей VI Всеукр. наук.-практ. конф. «Сучасні інформаційні технології в освіті та науці» (18-19 листопада 2021 р.)*. Житомир, 2022. Вип. 9. С.57-59.
5. Енциклопедія Сучасної України: онлайн-енциклопедія. І. Дзюба, А. Жуковський, М. Железняк та ін.; Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. URL: <http://esu.com.ua>.
6. Железняк М. Українська електронна енциклопедистика: тенденції розвитку та місце в інформаційному просторі держави. *Енциклопедичний вісник України*. 2017. Вип. 8-9. С. 7-21.
7. Железняк М., Іщенко О. Академічні онлайн-енциклопедії в контексті розвитку сучасного інформаційного простору. *Енциклопедичний вісник України*. 2018. Ч. 10. С. 39-49.
8. Завгородня О. Статус енциклопедичного словника. *Перекладацькі інновації: матеріали VIII Всеукр. науково-практ. конф.* Сумський державний університет. Суми, 2018. С. 23-25.
9. Лупаренко Л.А. Еволюція відкритих електронних науково-освітніх систем і їх використання у вітчизняному освітньому просторі. *Збірник наукових праць Національної*

академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки, 2021. №2 (25). С. 236-272.

10. Матеріали до словника енциклопедичних термінів. Т.Березюк, О.Іщенко, М.Железняк, С.Очеретянко та ін. *Енциклопедичний вісник України*. 2018. Число 10. С.50-82.

11. Методичні засади створення паперових і електронних енциклопедичних видань: посібник / НАН України; Інститут енциклопедичних досліджень. К., 2015. 252 с.

12. Українські енциклопедії: типологія, стиль, функції: монографія. Відп. ред. Я.Яцків; Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Київ, 2018. 150 с.

13. Яцишин А.В., Буров О.Ю., Носенко Ю.Г. Онлайн енциклопедії: сучасний стан та перспективи розвитку. *Збірник матеріалів ІХ Всеукр. науково-практ. конф. молодих вчених «Наукова молодь-2021»* (Київ, 30 листопада 2021 р.). К.: ПТЗН НАПН України, 2021. С. 148-156.

Вакалюк Т.А., Іванова С.М., Мінтій І.С.

Інститут цифровізації освіти НАПН України

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІТИКО-КОНСТАТУВАЛЬНОГО ЕТАПУ ДОСЛІДЖЕННЯ «МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

У межах виконання першого етапу наукового дослідження відповідно до завдань ТЗ у 2021 році отримано такі результати:

Визначено понятійно-термінологічний апарат, що стосується предмету дослідження та уточнено поняття:

«інформаційно-цифрові технології» варто розглядати як інтегративне поняття, в основі якого – поняття інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових технологій. Якщо взяти за вихідне поняття інформаційно-комунікаційної технології як сукупності методів, засобів і прийомів, що використовуються для розроблення інформатичних систем та побудови комунікаційних мереж, а також технології опрацювання даних, відомостей і повідомлень для формалізації та розв’язування задач у певних предметних галузях з використанням таких систем і мереж, то трактуючи поняття *інформаційно-цифрових технологій* варто врахувати, що згадані системи, мережні засоби та пристрої є цифровими.

«оцінювання результативності педагогічних досліджень з використанням інформаційно-цифрових технологій» – це процес відстеження, збирання, опрацювання кількісних і якісних показників оприлюднення, розповсюдження і використання наукових результатів педагогічних досліджень засобами інформаційно-цифрових технологій з метою оцінювання їх соціальної цінності та практичної значущості в галузі освіти і науки.

«результативність педагогічних досліджень» – це характеристика сукупності отриманих наукових результатів, що мають практичну та соціальну значущість та підтверджуються кількісними й якісними показниками оцінювання.

Проведено аналіз вітчизняних нормативних документів щодо тематики дослідження (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Аналіз нормативних документів

Нормативний документ	Наукометричні показники	Джерела даних
«Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» (постанова КМУ від 30.12.2015 № 1187)	Кількість публікацій; кількість журналів; h-index	Scopus; Web of Science Core Collection; інші БД